

Jan Charytański

"Bild - Symbol - Glaube", Matthias Becker, Essen 1965 : [recenzja]

Collectanea Theologica 40/2, 211-212

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

królestwa „ubogich”, oczekujących wszystkiego od Boga. Jest to zarazem zaproszenie do wolności na wzór wolności Chrystusa, wolności otwierającej wolność innym, zaproszenie do miłości otwartej dla drugich.

Omawiając zagadnienie „mowy” tego zaproszenia autor przechodzi do problemów współczesnej hermeneutyki ukazując znaczenie mowy dla zrozumienia istoty człowieka, jak również dla zrozumienia wspólnoty z Bogiem w Chrystusie, który jest Słowem Bożym i Miłością Bożą, a zarazem odpowiedzią dawaną Bogu od strony ludzi.

W zrozumieniu Ewangelii ogromne znaczenie odgrywa, zdaniem autora, *Fremdprophetie*. Przez to określenie autor rozumie treść samoświadomości człowieka czasów apostołskich, jak również i mentalność współczesnego człowieka niereligijnego i uległego sekularyzacji. Temu słuchaczowi należy ukazać w Ewangelii szansę istnienia pełnoczłowieczego. Dlatego głoszenie słowa Bożego musi utrzymać dialog zarówno z marksizmem, jak i naukami przyrodniczymi i socjologicznymi, gdyż one kształtują mentalność naszych czasów.

Na końcowych stronach autor pragnie ukazać warunki Kościoła „zapraszającego”, żyjącego miłością, umożliwiającego wolność, zdolnego do dialogu. Tu autor podaje sposoby tego dialogu również wewnątrz Kościoła w różnych naturalnych zgrupowaniach ludzkich, włączając także zgromadzenie liturgiczne. Ta partia książki jest najuboższa. Poprzestaje niejednokrotnie na ogólnikach, a przy czytaniu nauki o sakramentach czasami budzi się wątpliwość co do trafności określenia treści zawartego w nich zaproszenia.

Celem autora było ukazanie w chrześcijańskim głoszeniu formy dialogu, wymiany i podkreślenie znaczenia świadectwa wiary. Zarówno od strony analizy teologiczno-biblijnej, jak i bardziej egzystencjalnej, cel swój osiągnął. Praca jego dla głoszących słowo Boże, jak dla teoretyków teologii praktycznej może być źródłem inspiracji i pobudką do wnikliwej refleksji.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Matthias BECKER, *Bild-Symbol-Glaube*, Essen 1965, Verlag Hans Driewer, s. 259.

Na ujęciach teologicznych, a w skutku i na wychowaniu religijnym, zaciążył intelektualizm, zwracający uwagę przy zagadnieniu wiary przede wszystkim na rozum i częściowo na wolę, zaniedbujący zaś cały dalszy zakres życia osoby ludzkiej. Przyczynkiem do pogłębienia zagadnienia życia wiary w oparciu o zdobycze współczesnej wiedzy ma być praca M. Beckera, podjęta przez niego za radą W. Heinena, profesora teologii moralnej na uniwersytecie w Münster. Zdaje się, mamy do czynienia z pracą dyplomową, choć szczegół ten nie jest nigdzie zaznaczony.

Autor pragnie podkreślić rolę symbolu i obrazu w życiu wiary. Całą pierwszą część pracy poświęca oświeceniu psychologicznemu. Opiera się na psychologii postaci, psychologii rozwojowej. Największy nacisk kładzie jednak na ujęcie psychologii głębinowej, przede wszystkich Freuda i Junga, z uwzględnieniem ich uczniów. W tej samej części sięga również do etnologii i psychologii religii. W ostatnich rozdziałach tej części formułuje teorię roli symbolu w kształtowaniu się osoby ludzkiej, a zwłaszcza w jej stosunkach z innymi osobami. Tu również zamieszcza tłumaczenie roli symbolu w kształtowaniu się stosunku do Boga.

W drugiej części autor przedstawia historię analizy wiary w teologii aż do Soboru Watykańskiego I i przeciwstawia jej ujęcie biblijne symbolu i obrazu zarówno w Starym, jak i w Nowym Testamencie. Tu również omawia zagadnienie roli symbolu w liturgii chrześcijańskiej. W tej drugiej części

autor stawia swe zasadnicze tezy np. o konieczności symbolu w misterium wiary. W tym kontekście omawia również zagadnienie niewiary i jej uwarunkowanie psychologiczne.

Imponująca jest zarówno obfita bibliografia, jak i znajomość tak różnych dziedzin wiedzy jak psychologia, bibliistyka, liturgia i teologia. Niemniej tu właśnie budzą się pewne wątpliwości. Jak wspomniałem powyżej, omawiana pozycja robi wrażenie pracy dyplomowej. Stąd chyba tak dokładne omawianie stanowiska różnych autorów. Ze względu jednak na ogromny zakres omawianego tematu na wielu stronach widać jakby pewną powierzchowność analizy np. odnośnie do symbolu w liturgii czy w Piśmie św. Trzeba również podkreślić, że najbogatsze są partie psychologiczne książki. Ale właśnie dlatego, wbrew życzeniu autora praca ta może być owocnie czytana nie przez duszpasterzy czy katechetów świeckich, ale przez czytelników znających dobrze specyficzną terminologię psychoanalityczną. Niemniej samo postawienie zagadnienia i ukazany kierunek jego rozwiązania są interesujące, aktualne i dlatego książkę tę można polecić jak najbardziej pracownikom nauki wszystkich dziedzin teologii.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Wolfgang TRILLING, *Christusverkündigung in den synoptischen Evangelien. Beispiele gattungsgemässer Auslegung*, München 1969, Kösel-Verlag, s. 243.

Wielu kaznodziei i katechetów zdaje sobie dziś sprawę z tego, jak trudną i skomplikowaną rzeczą jest przygotowanie homilii czy katechezy biblijnej. Należy przecież rozróżnić elementy istotne od szaty literackiej, a przede wszystkim odkryć istotny sens przepowiadania ewangelicznego, jak go ujmuje dany Ewangelista. Praca taka wymaga swoistej metody postępowania. Omawia ją W. Trilling, znany biblista, wykładowca Nowego Testamentu w Erfurcie. Praca jego, wydana najpierw w Lipsku, posiada tak dużą wartość, że Kösel-Verlag chciał ją udostępnić szerokim rzeszom katechetów i homiletów Niemiec zachodnich.

Ze względu na zasadniczy cel tej pracy autor nie omawia całego Nowego Testamentu, ale jedynie wybiera dziesięć przykładów, na których stara się przybliżyć zasady opracowywania tekstu. Dobór podyktowany został z jednej strony zgodnością egzegetów co do ich tłumaczenia, z drugiej rozmaitością rodzajów literackich, jakie przedstawiają. Trzeba jednak przyznać, że autor wybrał centralne zagadnienie przepowiadania Chrystusa.

Odnośnie do poszczególnych perykop zastosował ten sam schemat analizy. Po krótkim wprowadzeniu, podkreślającym cel wyboru, podaje pełny tekst perykopy, ale w zestawieniu z odpowiednimi perykopami innych synoptyków. Następnie tłumaczy wzajemne między nimi powiązania, zależności i widoczne różnice ujęć. W następnym punkcie podaje wiadomości konieczne do właściwego zrozumienia tekstu. Dalej rozróżnia „rodzaj” i „formę”. Pod pierwszym tytułem przeprowadza analizę rodzaju literackiego, pod drugim zaś szczególnie troskliwie szuka powiązań między wybraną formą literacką a *Sitz im Leben*, to znaczy poszukuje zależności ujęcia ewangelicznego od potrzeb danej gminy chrześcijańskiej np. „Kościoła Mateusza”. W punkcie *Redaktion* ukazuje literacką technikę autora nadchnionego, przede wszystkim jednak jemu właściwą teologię. Ze względu na szczególne podkreślenie w całej książce rodzajów literackich w Ewangeliach ukazuje w osobnym punkcie schematu dany rodzaj literacki na szerszym tle przykładów tego rodzaju literackiego w różnych pismach obu Testamentów, jak również w literaturze pozachrześcijańskiej. Analiza każdej z wybranych perykop kończy się konkretnymi wskazaniem odnośnie homilii i katechez. Tej ostatniej poświęca autor więcej uwagi, wyróżniając na przykład różne stopnie rozwoju dziecka, choć nie określa jednak granicy wieku.